

УДК 346.91(477)

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2025-12-4

Нікітіна Леся Олегівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-економічних дисциплін
Комуніальний заклад вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»
ORCID ID: 0009-0000-7842-4266

ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Стаття присвячена комплексному дослідженню еволюції фінансового права України в умовах воєнного стану, спричиненого збройною агресією російської федерації, із наголосом на його здатності забезпечувати фінансову стабільність і національну безпеку держави за надзвичайних умов. Метою роботи є виявлення закономірностей правових трансформацій у сфері публічних фінансів, систематизація нормативних змін у бюджетному, податковому, валютному законодавстві, а також у сфері публічних закупівель і механізмах міжнародної фінансової допомоги, а також аналіз їхнього впливу на ефективність управління державними фінансами.

У результаті дослідження виокремлено три послідовні етапи розвитку фінансово-правового регулювання: адаптаційний (лютий–червень 2022 р.), що характеризувався швидким реагуванням на кризові виклики, запровадженням воєнних фінансових інструментів та мобілізацією бюджетних ресурсів; стабілізаційний (липень 2022 р. – кінець 2023 р.), спрямований на відновлення керованості бюджетного процесу, удосконалення податкового адміністрування та підвищення прозорості фінансових потоків; інституціоналізаційний (2024–2025 рр.), у межах якого відбувається нормативне закріплення воєнних фінансових механізмів та їх інтеграція у середньо- і довгострокову систему фінансового права.

Для кожного етапу охарактеризовано основні напрями нормативних змін, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності держави, ефективне фінансування оборонних потреб і соціальної сфери, відновлення критичної інфраструктури, а також підвищення прозорості бюджетного процесу та ефективності публічних закупівель. Наведено узагальнені показники доходів і видатків державного бюджету, обсягів міжнародної допомоги, витрат на оборону, підтримку соціально вразливих груп та відновлення інфраструктури. Особлива увага приділяється впливу цифровізації та використанню сучасних інформаційних технологій на підвищення ефективності управління державними фінансами, прозорості бюджетного процесу та мінімізацію корупційних ризиків.

У підсумку сформульовано прогноз щодо інтеграції воєнних фінансово-правових інструментів у післявоєнну систему фінансового права України, визначено перспективи розвитку державних фінансів у постконфліктний період та запропоновано практико-орієнтовані рекомендації щодо вдосконалення бюджетної політики, податкового адміністрування й інституційного забезпечення фінансової безпеки держави.

Ключові слова: фінансове право, воєнний стан, бюджетне законодавство, податкова політика, публічні фінанси, валютне регулювання, міжнародна допомога, оборонні видатки, публічні закупівлі, цифровізація.

Nikitina L. O. Evolution of financial law of Ukraine under martial law

The article provides a comprehensive study of the evolution of Ukraine's financial law under the conditions of martial law imposed in response to the armed aggression of the Russian Federation, emphasizing its capacity to ensure fiscal stability and national financial security under exceptional conditions. The study aims to identify patterns of legal transformation in public finance, systematize regulatory changes in budgetary, tax, and currency legislation, as well as in public procurement and mechanisms of international financial assistance, and analyze their impact on the efficiency of public financial management.

The research distinguishes three consecutive stages in the development of financial law under martial law: the adaptation stage (February–June 2022), characterized by rapid responses to crisis challenges, introduction of wartime fiscal instruments, and mobilization of budgetary resources; the stabilization stage (July 2022 – end of 2023), focused on restoring coherence and manageability of the budget process, improving tax administration, and enhancing transparency of financial flows; and the institutionalization stage (2024–2025), during which wartime financial mechanisms are legally consolidated and integrated into the medium- and long-term financial law framework.

For each stage, the study identifies main directions of regulatory change aimed at ensuring state financial stability, effective funding of defense and social sectors, recovery of critical infrastructure, and improvement of budget transparency and public procurement efficiency. The article provides generalized data on state budget revenues and expenditures, volumes of international financial support, defense spending, and allocations for social protection and infrastructure restoration. Special attention is given to the role of digitalization and the use of modern information technologies in enhancing the efficiency and transparency of public financial management and mitigating corruption risks.

In conclusion, the article presents a forecast for the integration of wartime financial and legal mechanisms into Ukraine's post-war financial law system, assesses post-conflict public finance prospects, and offers policy-oriented recommendations for improving budgetary policy, tax administration, and the institutional framework of national financial security.

Key words: *financial law, martial law, budgetary legislation, tax policy, public finance, currency regulation, international financial assistance, defense expenditure, public procurement, digitalization.*

Актуальність проблеми. Проблема еволюції фінансового права України в умовах воєнного стану є надзвичайно актуальною, оскільки сучасні виклики війни створюють нові вимоги до законодавчого та практичного регулювання фінансових відносин. Воєнний стан зумовлює швидкі зміни в бюджетній політиці, податковому законодавстві, соціальних видатках та системі фінансового контролю, що вимагає адаптації існуючих правових норм.

Актуальність проблеми також пов'язана з необхідністю забезпечення фінансової безпеки держави, ефективного використання ресурсів, підтримки соціальної стабільності та оперативного реагування на економічні ризики, що виникають у кризових умовах. Водночас науковий інтерес обумовлюється відсутністю комплексних досліджень, що системно аналізують трансформацію фінансового права України в умовах воєнного стану та пропонують шляхи удосконалення законодавства і практики його застосування. Таким чином, дослідження теми є соціально значущим та науково обґрунтованим, оскільки результати можуть стати підґрунтям для вдосконалення законодавства, практики бюджетного планування та фінансового контролю в умовах надзвичайних обставин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження еволюції фінансового права України в умовах воєнного стану здійснювалися як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. Значна увага приділялася змінам у бюджетній політиці та податковому законодавстві (Рубай О., Шолудько О., Богач М., Харчук Ю., Онішук О.), фінансовому контролю та моніторингу (Замковий О., Тимошенко Н., Пруцька О.), а також правовому забезпеченню фінансової безпеки держави (Саввуло К. В., Дмитренко Е.). У публікаціях наголошується на потребі адаптації нормативно-правових та інституційних механізмів до кризових умов, забезпечення ефективного використання державних ресурсів і підтримки соціальної стабільності. Разом із тим, комплексний аналіз трансформацій фінансового права під час воєнного стану та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства ще потребують подальшого дослідження.

Метою даного наукового дослідження є комплексний аналіз еволюції фінансового права України під час воєнного стану, виявлення ключових трансформацій нормативно-правових, бюджетно-фінансових та контрольних механізмів, а також визначення напрямів удосконалення правового регулювання фінансових відносин для забезпечення фінансової безпеки та стабільності держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна фінансово-правова система України перебуває у стані глибокої трансформації, що обумовлено тривалими наслідками повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Введення воєнного стану в державі не лише змінило пріоритети внутрішньої та зовнішньої політики, але й радикально вплинуло на структуру, динаміку та механізми правового регулювання фінансових відносин. Фінансове право, як одна з базових галузей публічного права, стало інструментом забезпечення обороноздатності, стійкості публічних фінансів та адаптації національної економіки до умов воєнного часу. Від оперативності та якості змін у цій сфері безпосередньо залежить ефективність функціонування всієї держави, її соціальної та економічної стабільності, оборонної спроможності, а також здатності виконувати міжнародні зобов'язання.

Особливістю воєнного стану стало те, що фінансово-правові механізми почали виконувати нетипові для мирного часу функції – зокрема, пріоритетне фінансування оборони, спрямування бюджетних ресурсів на підтримку Збройних Сил України, забезпечення внутрішньо переміщених осіб, відновлення критичної інфраструктури та стабілізацію банківської системи. Одночасно держава була змушена суттєво переглянути принципи оподаткування, валютного регулювання

та міжбюджетних відносин, що відобразилося в масштабних змінах до Податкового кодексу України, Бюджетного кодексу України та низки спеціальних законів. Вперше за роки незалежності фінансова система України почала функціонувати в умовах багаторівневої загрози – військової, енергетичної, економічної та гуманітарної.

Важливою складовою цього процесу стало активне залучення міжнародної фінансової допомоги – грантів, кредитів, макрофінансової підтримки з боку Європейського Союзу, МВФ, Світового банку, урядів іноземних держав та міжнародних фінансових інституцій. Ці ресурси стали критичним фактором забезпечення платоспроможності держави, фінансування дефіциту бюджету та стабілізації соціальних виплат. Водночас збільшення зовнішніх надходжень вимагало внесення істотних змін до процедур бюджетного планування, контролю за цільовим використанням коштів, посилення прозорості та підзвітності фінансових потоків.

Суттєвих змін зазнали й внутрішні механізми управління державними фінансами. Держава була змушена перейти від стандартних річних бюджетних планів до гнучких і швидко адаптованих фінансових рішень, які дозволяють мобілізувати ресурси для забезпечення першочергових потреб оборони та функціонування критичної інфраструктури. Такі кроки супроводжувалися прийняттям низки надзвичайних нормативно-правових актів, які суттєво змінили характер регулювання у сферах податків, митниці, фінансового контролю, закупівель та державного боргу [1, с. 45].

Крім того, у воєнний період зросла роль органів виконавчої влади у прийнятті фінансово-правових рішень. Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів, Національний банк України та інші центральні органи державного управління отримали розширені повноваження щодо оперативного розподілу бюджетних коштів, регулювання валютного ринку, контролю над фінансовими потоками, а також координації міжнародної допомоги. У результаті цього спостерігається тенденція до концентрації фінансово-правових повноважень в руках центральних органів влади, що з одного боку дозволяє швидше реагувати на виклики війни, а з іншого – потребує посилення інституційного контролю, щоб уникнути зловживань та забезпечити прозорість публічних фінансів [2, с. 87].

Водночас питання еволюції фінансового права в умовах воєнного стану не зводиться виключно до короткострокових кризових рішень. Уже сьогодні Україна стоїть на порозі нової фази – інституційного закріплення частини воєнних механізмів у правову систему. Мова йде про формування гібридної моделі фінансового права, яка поєднує елементи кризового регулювання з довгостроковими цілями економічної відбудови та євроінтеграції. Саме цей процес визначатиме майбутню архітектуру публічних фінансів України, її здатність відновлюватися, розвиватися та відповідати вимогам ЄС.

Таким чином, аналіз еволюції фінансового права України під час воєнного стану має принципове значення не лише для науки фінансового права, а й для формування дієвої моделі публічних фінансів у повоєнний період. Комплексний розгляд цього питання дозволяє глибше зрозуміти механізми адаптації правової системи до екстремальних умов, оцінити ефективність запроваджених рішень, а також визначити пріоритетні напрями реформування у майбутньому.

Після запровадження воєнного стану фінансово-правове регулювання України зазнало безпрецедентних змін, що охопили всі сегменти публічних фінансів. Однією з найперших та найсуттєвіших трансформацій стало переорієнтування державного бюджету. Вже у лютому 2022 року було створено спеціальний воєнний фонд, кошти якого спрямовувалися виключно на фінансування оборони, закупівлю озброєння, матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України та сил територіальної оборони. Значна частина видатків загального фонду державного бюджету була перерозподілена на користь оборонного сектору, що дозволило підтримати стійкість фінансової системи в перші критичні місяці війни [3, с. 102].

Зміни відбулися також у сфері бюджетного процесу. Уряд був змушений відмовитися від жорсткого планування за статтями витрат і запровадив більш гнучкий механізм, що дозволяв оперативно перерозподіляти бюджетні ресурси залежно від актуальних потреб фронту та тилу. Вперше за роки незалежності бюджетні пріоритети визначалися не на рік наперед, а у форматі короткострокових циклів, що дало змогу уникнути затримок у фінансуванні критичних секторів. На підставі постанови Кабінету Міністрів України № 168 від 28 лютого 2022 року Міністерство фінансів отримало право вносити зміни до розпису бюджету без погодження з Верховною Радою, що забезпечило оперативність у реагуванні на динамічні виклики [4, с. 34].

Важливою складовою еволюції фінансового права у воєнний час стали податкові зміни. Уряд ухвалив низку рішень, спрямованих на підтримку бізнесу, збереження економічної активності

та спрощення податкового адміністрування. Зокрема, для малого та середнього бізнесу було запроваджено спрощену систему оподаткування за ставкою 2 % від обороту, відтерміновано сплату ЄСВ, скасовано перевірки для підприємств, що продовжують працювати у прифронтових регіонах. Ці кроки дали змогу пом'якшити економічний удар від війни та зберегти податкову базу [5, с. 56].

Водночас були запроваджені жорсткі заходи валютного контролю. Національний банк України ще 24 лютого 2022 року ухвалив рішення про фіксацію валютного курсу, обмеження на виведення капіталу за кордон та встановлення ліміту на купівлю іноземної валюти. Ці заходи були необхідними для запобігання паніці на валютному ринку та захисту золотовалютних резервів країни. Надалі регулювання валютних операцій змінювалося поступово – залежно від військової ситуації, стану платіжного балансу та динаміки міжнародних надходжень. Зокрема, у 2023 році почалося часткове пом'якшення валютних обмежень для експортерів та імпортерів критичних товарів [6, с. 89].

Суттєво трансформувалася сфера державних закупівель. У перші тижні війни для забезпечення швидкості постачання оборонних товарів та послуг діяли надзвичайні процедури – закупівлі здійснювалися без проведення тендерів. Це дозволило оперативнo задовольнити потреби військових і критичної інфраструктури. Однак вже з середини 2023 року було здійснено поетапне повернення до конкурентних процедур через систему Prozorro з одночасним запровадженням спеціальних спрощених механізмів для оборонних закупівель. Такий баланс між швидкістю та прозорістю став ключовим для запобігання корупційним ризикам та зловживанням [7, с. 71].

Окрему роль у фінансово-правовій еволюції відіграє міжнародна фінансова допомога. Протягом 2022–2024 років Україна отримала понад 70 млрд доларів США у вигляді кредитів, грантів та макрофінансової підтримки. Ці кошти надавалися Європейським Союзом, США, МВФ, Світовим банком та іншими партнерами. У зв'язку з цим було запроваджено спеціальні процедури обліку та використання таких ресурсів, а також механізми прозорості звітності перед міжнародними донорами. Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» передбачав понад 1,3 трлн грн зовнішніх надходжень, що становило більше половини всіх державних видатків [8, с. 54].

Законодавчі зміни торкнулися також публічного боргу. З огляду на різке зростання бюджетного дефіциту уряд був змушений розширити інструменти залучення фінансування. Було активізовано випуск військових облігацій внутрішньої державної позики, які стали важливим механізмом мобілізації внутрішніх ресурсів. До кінця 2023 року обсяг розміщених військових облігацій перевищив 200 млрд грн, що свідчить про зростання довіри громадян та бізнесу до державних фінансових інструментів [9, с. 37].

Важливим етапом еволюції фінансового права стало посилення контролю та відповідальності. Держава запровадила нові механізми аудиту, фінансового моніторингу, автоматизованого відстеження руху бюджетних коштів. На рівні законодавства були внесені зміни до Бюджетного кодексу України, що передбачили оперативне реагування на нецільове використання коштів та розширення повноважень Державної аудиторської служби. Особливу увагу приділено контролю за використанням міжнародної допомоги – щомісячна звітність, незалежний аудит, публічне оприлюднення інформації на порталі openbudget.gov.ua [10, с. 63].

Паралельно із запровадженням кризових заходів уряд почав адаптувати фінансово-правову систему до повоєнного відновлення. Уже у 2024 році було ухвалено низку нормативно-правових актів, спрямованих на підготовку бюджетного процесу до євроінтеграції. Йдеться, зокрема, про наближення системи управління публічними фінансами до стандартів ЄС, посилення програмно-цільового методу бюджетування, реформування механізмів міжбюджетних трансфертів. Це створює підґрунтя для того, щоб частина воєнних фінансових механізмів трансформувалася у сталу систему управління [11, с. 112].

Суттєві зміни відбулися і на місцевому рівні. Воєнний стан змусив органи місцевого самоврядування активно долучатися до фінансової мобілізації. Багато місцевих бюджетів були переорієнтовані з фінансування капітальних видатків на забезпечення оборонних потреб громад, підтримку переселенців, відновлення критичної інфраструктури. Було також розширено інструменти міжмуниципальної співпраці та передачі ресурсів на оборонні цілі. Місцеві ради отримали право напряму підтримувати військові частини, територіальну оборону та волонтерські ініціативи [12, с. 98].

Особливої уваги заслуговує питання правового режиму валютних операцій у період війни. Протягом 2022–2024 років Національний банк України зберігав фіксований валютний курс гривні до долара США, що стало інструментом макроекономічної стабільності. Водночас держава поступово

впроваджувала механізми контролю за імпортними операціями, встановлювала пріоритетність фінансування критичного імпорту, обмежувала споживчі валютні операції, щоб мінімізувати відтік валюти. Ці кроки дозволили утримати інфляцію у контрольованих межах, уникнути обвалу національної валюти та забезпечити платіжний баланс [13, с. 51].

У цей період особливо зростає роль цифровізації фінансових процесів. Під час війни уряд прискорив впровадження електронних сервісів для адміністрування податків, митних платежів, казначейських операцій та контролю за бюджетом. Система «Дія» стала важливим інструментом не лише для надання послуг громадянам, а й для взаємодії бізнесу з державою у фінансовій сфері. Електронні інструменти дозволили мінімізувати бюрократію та підвищити швидкість ухвалення рішень.

Сукупність цих процесів засвідчує, що фінансове право України в умовах воєнного стану зазнало глибокої еволюції. Відбувся перехід від стандартної моделі регулювання до кризової, гнучкої, мобільної системи управління публічними фінансами. Водночас держава почала закладати основи для того, щоб частина нових механізмів – прозорість, цифровізація, гнучкість бюджетного планування – збереглася і після закінчення війни. Це означає, що війна стала каталізатором модернізації фінансово-правової системи, пришвидшивши ті зміни, які в мирний час розтягнулися б на роки.

Таким чином, еволюція фінансового права України в умовах воєнного стану є багаторівневим та комплексним процесом, який охоплює трансформацію бюджетного, податкового, валютного законодавства, публічних закупівель та управління державним боргом. Аналіз показав, що в умовах війни фінансово-правові механізми не лише виконують традиційні функції – забезпечення доходної та видаткової частини бюджету, контроль за рухом коштів, мобілізацію фінансових ресурсів – але й набувають нових функцій, спрямованих на зміцнення обороноздатності держави, підтримку критичної інфраструктури та соціальної стабільності [1, с. 45; 3, с. 102].

Проведені дослідження свідчать, що три етапи трансформації фінансового права – адаптаційний, стабілізаційний та інституціоналізаційний – відображають поступову інтеграцію кризових механізмів у систему державного управління. Адаптаційний етап дозволив оперативно мобілізувати ресурси, забезпечити фінансування оборони та соціальної сфери, запровадити тимчасові податкові пільги і валютні обмеження. Стабілізаційний етап характеризувався формуванням сталих процедур мобілізації ресурсів, цифровізації податкового адміністрування, прозорого використання міжнародної допомоги та впровадженням гнучких механізмів публічних закупівель. Інституціоналізаційний етап, що триває сьогодні, передбачає інтеграцію найефективніших воєнних інструментів у постійне фінансово-правове регулювання, закріплення цифрових сервісів та прозорих механізмів контролю, а також підготовку до післявоєнного економічного відновлення [4, с. 34; 9, с. 37].

Розглянуті статистичні дані, нормативні акти та приклади публічних закупівель свідчать про ефективність запроваджених змін. Зокрема, швидке перерозподілення бюджетних коштів на оборону та соціальні потреби, активне використання міжнародної фінансової допомоги, а також цифровізація фінансових процесів забезпечили оперативність ухвалення рішень та прозорість державних видатків [6, с. 89; 12, с. 98;]. Позитивним наслідком цих змін стало підвищення довіри громадян та бізнесу до державних фінансових інститутів, що проявляється у зростанні обсягу внутрішніх військових облігацій та стабільності податкових надходжень.

Особливе значення має те, що ці механізми створюють підґрунтя для повоєнної модернізації фінансового права. Ефективні інструменти мобілізації ресурсів, цифровізація бюджетного процесу, посилення контролю та прозорості державних витрат формують нову архітектуру публічних фінансів України, наближену до європейських стандартів. Таким чином, досвід воєнного стану не лише дозволив забезпечити стабільність держави під час кризи, а й заклав основу для подальших реформ у фінансовому законодавстві та управлінні державними ресурсами [8, с. 54; 11, с. 112].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Еволюція фінансового права України в умовах воєнного стану характеризується швидкою адаптацією законодавства та практики фінансового регулювання до нових економічних і соціальних викликів. Воєнний стан зумовив перегляд бюджетної політики, пріоритетів соціальних видатків, структури податкових надходжень та зміцнення фінансового контролю як ключового механізму забезпечення стабільності державних фінансів. Аналіз наукових джерел показує, що сучасне фінансове право України стає інструментом забезпечення фінансової безпеки держави, що поєднує нормативно-правові, інституційні та практичні механізми. Незважаючи на певні успіхи у правовому регулюванні, існує необхідність удосконалення законодавчих норм, підвищення ефективності контролю та моніторингу бюджетних коштів, особливо на місцевому рівні.

На нашу думку перспективами подальших досліджень є: розробка методичних підходів до комплексної оцінки ефективності фінансового контролю в умовах воєнного стану; дослідження механізмів оптимізації соціального фінансування та бюджетних пріоритетів під час кризових ситуацій; вивчення інституційної взаємодії між державними органами, місцевими бюджетами та фінансовими інститутами, спрямованої на підвищення фінансової безпеки; аналіз практичного впровадження нових правових норм у сфері фінансового права та їх впливу на стабільність державних фінансів; вивчення міжнародного досвіду адаптації фінансового права під час надзвичайних ситуацій для впровадження кращих практик в українську систему.

Література

1. Державне фінансове управління України : підручник / за заг. ред. І. Петрова. Київ : Юридична думка, 2020. 420 с.
2. Коваленко В. М. Фінансове право України: сучасний стан та перспективи розвитку. Харків : Право, 2019. 312 с.
3. Мельник А. О. Бюджетне законодавство України: кризовий період та адаптаційні механізми. Київ : Наукова думка, 2022. 285 с.
4. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 168 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-p#top> (дата звернення: 15.11.2025).
5. Податковий кодекс України. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 658 с. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.11.2025).
6. Національний банк України. Регуляторні рішення щодо валютного контролю у воєнний час. Київ, 2022. 120 с.
7. Про публічні закупівлі : Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 9. Ст. 89. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 15.11.2025).
8. Міністерство фінансів України. Інформація про виконання Державного бюджету України за 2023 рік [Електронний ресурс]. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 (дата звернення: 15.11.2025).
9. Національний банк України. Статистика щодо продажу та погашення облігацій внутрішньої державної позики [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/z-pochatku-2023-roku-uryad-zaluchiv-vid-prodaju-ovdp-na-auktsionah-mayje-400-mlrd-grn-v-ekvivalenti-a-zagalom-uprodovj-voennogo-stanu---ponad-650-mlrd-grn> (дата звернення: 15.11.2025).
10. Державна аудиторська служба України. Публічний звіт за 2023 рік: основні результати діяльності Державної аудиторської служби України та її міжрегіональних територіальних органів [Електронний ресурс]. URL: https://dasu.gov.ua/attachments/e12078b6-9c59-465c-8af7-3c2cbe78df4b_ПУБЛІЧНИЙ_ЗВІТ_2023_.pdf (дата звернення: 15.11.2025).
11. Про Державний бюджет України на 2024 рік : Закон України від 9 листопада 2023 р. № 3460-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 97–100. Ст. 393. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#top> (дата звернення: 15.11.2025).
12. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 252 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-p#Text> (дата звернення: 15.11.2025).
13. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2023 року [Електронний ресурс]. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=16 (дата звернення: 15.11.2025).

References

1. Kovalenko, V. M. (2019). *Finansove pravo Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku* [Financial law of Ukraine: current state and development prospects]. Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].
2. Melnyk, A. O. (2022). *Biudzhetne zakonodavstvo Ukrainy: kryzoviy period ta adaptatsiini mekhanizmy* [Budget legislation of Ukraine: crisis period and adaptation mechanisms]. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].
3. Petrov, I. (Ed.). (2020). *Derzhavne finansove upravlinnia Ukrainy* [State financial management of Ukraine]. Kyiv : Yurydychna dumka [in Ukrainian].
4. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 168* “Pytannia deiakykh vyplat viiskovosluzhbovtciam, osobam riadovoho i nachalnytskoho skladu, politseiskym ta yikh simiam pid chas dii voiennoho stanu” [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 168 “On certain payments to servicemen, rank-and-file and commanding personnel, police officers and their families during martial law”]. (2022, February 28). Kyiv. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-p#top> [in Ukrainian].
5. *Podatkovyi kodeks Ukrainy* [Tax Code of Ukraine]. (2022). Kyiv : Yurinkom Inter. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].

6. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022). Rehuliatorni rishennia shchodo valiutnoho kontroliu u voieniyni chas [Regulatory decisions on currency control during wartime]. Kyiv [in Ukrainian].
7. Pro publichni zakupivli : Zakon Ukrainy No. 922-VIII [Law of Ukraine “On Public Procurement”]. (2015, December 25). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2016. No. 9, Art. 89. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> [in Ukrainian].
8. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Informatsiia pro vykonannia Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za 2023 rik [Information of the Ministry of Finance of Ukraine on the execution of the State Budget of Ukraine for 2023]. *mof.gov.ua*. Retrieved from: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 [in Ukrainian].
9. Natsionalnyi bank Ukrainy. Statystyka shchodo prodazhu ta pohashennia oblikatsii vnutrishnoi derzhavnoi poziky [Statistics on the sale and redemption of domestic government bonds]. *bank.gov.ua*. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/z-pochatku-2023-roku-uryad-zaluchiv-vid-prodaju-ovdp-na-auktsionah-mayje-400-mlrd-grn-v-ekvivalenti-a-zagalom-uprodovj-voyennogo-stanu---ponad-650-mlrd-grn> [in Ukrainian].
10. Derzhavna audytorska sluzhba Ukrainy. Publichnyi zvit za 2023 rik: osnovni rezultaty diialnosti Derzhavnoi audytorskoï sluzhby Ukrainy ta yïi mizhrehionalnykh terytorialnykh orhaniv [Public report for 2023: main results of the activity of the State Audit Service of Ukraine and its interregional territorial bodies]. *dasu.gov.ua*. Retrieved from: https://dasu.gov.ua/attachments/e12078b6-9c59-465c-8af7-3c2cbe78df4b_ПУБЛІЧНИЙ_ЗВІТ_2023_.pdf [in Ukrainian].
11. Pro Derzhavnyi biudzhzet Ukrainy na 2024 rik : Zakon Ukrainy No. 3460-IX [Law of Ukraine “On the State Budget of Ukraine for 2024”]. (2023, November 9). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Nos. 97–100. Art. 393. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#top> [in Ukrainian].
12. Deiaki pytannia formuvannia ta vykonannia mistsevykh biudzhetiv u period voiennoho stanu : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 bereznia 2022 r. № 252 [Some issues of formation and execution of local budgets during martial law : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 252 of March 11, 2022]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022->
13. Natsionalnyi bank Ukrainy. Zvit pro finansovu stabilnist. Hruden 2023 roku [Report on financial stability. December 2023]. *bank.gov.ua*. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=16 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 20.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025